

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

קלה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

המדיח לא מתייב לא בע"א בלבד מ"ת אכתי לא שו אהרדי מסית לפניה המדיח שהמסית אין חיוב אלא על עיקר ע"א והגבול המדיח חיוב חמי

סליק פרק הנתנקין

פרק חלק

יושבי העיר היא רבו החמרת והגזולת שנסתהו פס שלמים יום ואע"פ שדעתם לחזור שכך הוא סתמח של שירא והם נדונין כבני העיר כסיף וממונם אחד וכן להלכה כחשכון כבני העיר והם נוספים עם המושב של הודמו ופס עורפים על הרוב שהודמו ומגלין את העיר שלא יהא ממונה אחד אלא יהיו העובדים נדונין כיהודים . ומיהו גרובא עובדא אם זאת החמרת והגזולת שנסתהו פס שלמים ופס חמס הדוחו את העיר מי נקרו מדיחיה מתוכה או לא מסוס דליכא למומר שאחר סקן נדונין כבני העיר מדיחיה מתוכה מקרו או דילמא לא נכתבו חמרת וגזולת לא מקרא דאמר יושבי העיר אבל נבני מדיחיה מתוכה לא נאמר לשון וישיב כלל שהרי לך שבעין סיבו המדיחין מבני העיר שנסתהו פס ר"ב חמס וזה נראה בחמת רמי' לדבר מדחק' לעיל למ"ד אין חולקין עיר אחת לשבטים ממחי דמנין במתי' עד סיבו מדיחיה מאותה העיר ומאותו שבט וזה המדיחיה רמזים להיות מן החמרת והגזולת אין כחן קושא כלל שהרי אחת מונח שתייה חמרת וגזולת משאר השבטים באותה העיר . וזו ראיה ברורה : בהמה חמיה של עיר הנדחת והליה של עיר אחרת חסורה דא"ל לכותי כשר בלא שחיטה . משמע דהאי איסורא ליתיה אלא איסור אכילה שאחר שכל זית וזית שבה טעמו שחיטה של שני סימנין א"ל להסירה באכילה שהסימן האחד שהוא של עיר הנדחת אינו מתיר שהרי הוא איסור בהנאה ועד כחן לא איבעי לבו לא אם תיהי בה שחיט' לטרה מידו נבלה למ"ד שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה דלויבא לזימיר דהא לאו שחיטה היא אלא הדיון שבה כה תורה שאמרה לפי חרב אבל ודאי פסוט שאין השחיטה עושה היתר אף כשהמה של שותפו' שאותו הסימן של חלק עיר הנדחת אין בו שחיטה שהרי איסור הוא בהנאה והיא שחיטה שאינה ראויה ואינה מתרת באכילה לדברי הכל אבל החלק של עיר האחרת מותר הוא בהנאה שהרי בלא שחיטה ודאי כתר חלוקה היא ולענין טומאת נבלה היא האל' של רב חסדא חס השחיט' מימיה' ז' לכב' א"ל לכותי כשר בלא שחיט' ואפילו חסטה משחט אין בכך כלום דלאו לשחיטה קיימה אלא נמית' ואשחיטו זו היא מיתתו . ואין זה מחורר שאם דעתו לומר ששחיט' היא כמותה חמס א"ל הרי אחרת דלא תיהי לה לטרה מידו נבל' ומאי קא בשי רב חסדא חס השחיט' מימיה' מידו נבלה : מ"ם רחוב דמעיקרא משמע וכו' נראה דפלוגטויהו אלישנא דקרא דכתיב א' תוך רחבה ורחוב העיר הוא הידוע שעושין לנודך העיר לעסקיהם והוא מיוחד לכך ואם עושין לה רחוב חס עכשו לשדוף את שללה אין זה רחובה של עיר המיוחד לפסקי העיר הנקרא רחוב . הכי ס"ל למ"ד רחוב דמעיקרא משמע . ומ"ד דרחוב דהשטח נמי כדמעיקרא דני הוא הונך אחר הלשון בעגמו שהרי רחוב הוא בודאי והוא של העיר שהרי נבוכו הוא . ורש"י ז"ל לא פירש כן :

ע"ב ורש"א בהמה ולא בהמת בכור ולא בהמ' מעשר דבכור ומעשר בכלל קדשי מונח הם שהם שלל שמים . אלא דלקמן מפרשין לה דפליגי בבעלי מומין . ושמעיה דר' שמעון דאף ע"פ שהן מומן הדיוט והואיל והן נקראין על שם בכור וע"ש מעשר אינו בכלל שללה . וזוית מ"ד דפליגי בתמיון דת"ק כבר שאחר שהוא נאכל בתומו בלא פדייה אחרת לכו שלל שמים הוא ור"ש כבר דאחא בהמה למשטו אפילו בכור ומעשר מפני שאינן בהמת' כשהן תמימים דכו קא זכו משלמן גבוה קא זכו אבל במחי דאמר ר"ש שללה פרט לכסף הקדש וכסף מעשר לא פירשו בו כלום דכר נריך הלמו' דהא שלל שמים ד"ס הוא שאינו בכלל שללה ות"ק קאמר ליה כהדיא קדש בדיק הבית יסדו לומר סכן נסדון כהכלתן ומותר' להדיו' כשאר קדשי בדיק הבית . ואיב' לנתיב דכסף הקדש כדי נסכה אלא לכסף מעשר אינדרך ר"ש לומר שכך הוא מתמעט מעשר ככסף הקד' ואינה לתימר שאף במקום שהוא מומן הדיוט כגון בירושלים שהוא נאכל וטעמו כטעם הכבוד מפני שאינו נאכל בתורת ממונו אלא בתורת ממונו . וזאבאי ירשו עד בכלל ממונו הוא כיון שאינו נריך פדייה : וזאבאי ירשו עד שישאבנו . דקס"ד קדשי מונח שלל שמים הם ודאי אינן נאסרין אלא שאמרו בהן שיפוטו מפני שאין דרויין עוד להקריב ולא עבידיה בחיובת' ואשמות שאינן קריבים אחר מיתת הבעלים אלא אף עולה ושלמים אינן ראויין

תנא הוא כפר בתחיית המתים ולפיכך לא יהיה לו חלק בתחיי' המתים . וז"ל והא בתחייתין אין להם חלק לעול' הבא תקן ולא אדכרין תחיית המתים . איבא לזימיר דהיינו טעמא מפני שאין ע"כ אלא לבני תחיית המתים לפי שאחרי תחייתו יתעלו ליהנות מזיו השכינה . וזוהי מה שאמרו הע"כ אין בו לא אכילה ולא שמים אלא נדיקים וטענותיהם בראשייהם ונהנין מזיו השכינה כלומר שאע"פ שהיו חיים וקיימים בגוף ובנפש אלו ע"כ הוא סם מונח לזמן תחיית המתים . זו היא דעת הרבה מן הגאונים והרמב"ן ז"ל אבל לדברי הרמב"ם ז"ל ע"כ הוא סם מונח לעולם השמות אחרי מות הגוף וזו היא מחלוקת' וסגס תלוי במשלי רכרבי וממדרשי רבותיו ז"ל והגדות החולקין בענין זה זו ע"ז : **תניא ר'** אליעזר אומר ימות המשיח לישראל ארבעים שנה . אין כוונת ר"א למעט בכבודן של ישראל אלא להרבותו לפי שדוע הוא שימות המשיח הם מדרגה לתחיית המתים וסובר שאחר מ' שנה לימות המשיח יהיה זמן תחיית המתים . ואיבא מ"ד שבעים . ואיבא מ"ד ארבע מאות שנה . וכו' ה"ל שהיה אומר אין מתיח לישראל אלא היה גדעונו שהיה ישראל באכלן בגולה והיו אוכרין בכותים ח' לזמות נדיק שהרי התור קבטויה והעיריה שאחר ושב וקבדך מן העמים וישבו בארץ וירשוה וכל הפרשה כולה מפורשת בפרשת חמס נלכים ובפ' האזינו אלא ר' הלל מקטר בימות המשיח לומר שלא היו נדיבין לתוך המשיח לבני האומות אלא מיד בלאהם מן הגלות ככור י"י וראה עליה ויחיו המתים ויהנו מזיו השכינה . והיינו דלמתי' דלא איכרי עלמא אלא לדוד שהטובה של ע"כ היתה בימי דוד וסמואל אחר בימי משה כלומר שימי משה היו טובים מהם . וכמו כן מי שאמר שכבר אכלוהו בימי חזקיהו ר"ל ששיקר הטוב הגופני' בתהפוך לחזור ר"ל שאין להם חלק לע"כ לפי שכתוב גילי מאוד בת יצון וגו' הנה מלכך יבא לך וגו' וזה היה בזמן בית שני וזכריה הי' אבטיח לישראל על מלך המשיח סיגלה במהרה בימינו : **עשרת** השבטים אינן עתידין לחזור . נראה ודאי שכל אותה הדור הרע בלבד אמרו שאינן עתידין לחזור ר"ל שאין להם חלק לע"כ לפי שסרו מאחרי ה' וספרו עונותיהם של א"י . והכי מוכח דהאי עתידין לחזור ר"ל אם יש להם חלק לע"כ ואם יש להם חלק וחיו בתחיית המתים מפליג ר' ואמר באין הן לע"כ שגאחר והיה כיום ההוא יתקע אלמא דהא כהא תליא אבל לענין דרשם ודאי אם מעט ואם הרבה ישבו לימות המשיח ועבודת א"ת והם נדחי ישראל אשר יוספו אותם הסי' דמזיורי דלא כלה שיבטוהו ואף בספר יחזקאל מזכיר כל השבטים ומחלק להם את הארץ ולא היה בישראל מי שחלק על זה ח"ו :

דף קיע"ב קטן איתת בל לע"כ . איבא מ"ד דהא לא מיידי בענין ע"כ אלא בענין תחיית המתים שיחיהו הסי' א"כ כמו שיחיה שאר מתיי ישראל והכי איתא בירושלמי בתם כביעית קטני ישראל מתייתי הן חיים :

דף קיא ע"ב מתניתין אכשי עיר הנדחת שנאמר ולא אכשי בני בליעל מקרבך ואינן נכרנין עד שהיו מדיחיה מתוכה . זאת היא גרסת הספרים הישנים והיא הגרסה הגבוהה . ול"ג אכשי עיר הנדחת אין להם חלק לע"כ דודאי כיון דאיקטול והתדור וקבילו דזיכוריהו לכו כפרה עם הקבור' כמו בשאר חיבי מיתות ב' וכדאיתא בפר' גמח הדיון . והספרים שדורסין אין להם חלק לע"כ היא הגסה על פי רש"י ז"ל וסבור דענין חמס זה היא מענין הפרק מאותו שאין להם חלק לע"כ . וליתא דמשכ' זו של אכשי עיר הנדחת אינה מענין אלו שאין להם חלק לע"כ אלא שחורין הן לראשונות לפרש אלו הן הנהרגין שאמרו ואלו הן הנהרגין רובא ומכשי עיר הנדחת וכדכתיבנא לעיל בפ' הנתנקין בס"ד : **א"ת** לברוש פרושי קשיא ומיהו תיובתא לא הוי שעל כטי יהודה ושמשון נאמר כן ומפני שכתוב שחלת שמעון בתוך כחלת בני יהודה ערב את שניהם מפני שהיתה כחלת מעורבת כחלת שבת אחד :

דף קיב ע"א דא איקריוו מבני מתא הא לאיקריוו מיתבי מתא . ובעיר הנדחת מפני שכתב בה את

חדושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק חלק

הלוויין עוד להקדשה מפני שהן זבח רשעים מועבה ואף אינן ראוין
לפדויה שאין קדשי מוכח כפדיון והיינו דמקשינן ירשו עד שיפול בהם מוס
ויפרו חומם ומהדמים נקנה קרבנות דקס"ד שלא יהא בדמים המוס
זבח רשעים וזאת ר' יוחנן לומר דאף בדמים איכא מוס זבח רשעים
וריס לקיט עליה כהא שאין בדמים המוס זבח רשעים וקדשי מוכח ימותו
דמון המוס איטורה דעיר הגדחת קאמר דנקדשים שחייב באחריותן
עסקין או בקדשים קלים שהם ממונו ודין היה שישרפו אלא דמטוש
וכן בתרומות חמור ורקבו ופרישנא אף בתרומה כיד כהן שהיא ממונו
ודאי והי' דין שישרפו אלא שהיא המוס כבוד שמים . והו' פי' הסוגיא
הגנון . ובהכי חמי שפיר מאי דאחרינן בפ' גמור דהין והיונן בה אחאי
ימותו כיון דאיטול הויה לכו כפרה וליסקלן לגבוה לאו המוס דאחרי'
הוילי ודחור דחור סהקושיא סהקשו סם על כוונת הסוגיא שכלאן על
הדרך שפירשנו שלפי השמטות הראשון שהיו סגורין שאין איסור עיר
הגדחת ח' בקדשיה זבח והיא סגורה של ר' יוחנן כי הכי דתיקוש כדברי
הכל לא חורו שיתו חלל מפני שאין ראוין להקדשה המוס זבח רשעים
כמו שאתרנו ואף כשהן עולה ושלמים הקריבין לאחר מיתת הכעלים ויש
במשמע אפי' שפירשו קודם שהודחו וע"ז ה' חולה הטעם משום דהוילי
ונדחו ידחו מפני שהיה סגור שכבר נתכפר להם במיתתן ודחו סם
דנהרג משום רשע לא הויה ליה כפר ואין כאן דין נדחו ידחו אלא שעדיין
הוא זבח רשעים . וסוגיא הזו הויה עיר להקשות על הדמים והוא
מחלוקת ר' ל' ור' י' כמו שאתרנו : אלא דעיר אחרת ואסקוה לגוה
הא קלטוה מחיבות . פי' דפי' ז' ו' ואחאי יגבו לישטרו נמי באכילה
דלא קלטוה מחיבות וכנסו לפנים מן החומה כדי לאכול והיו קולטוה
החומה ואינו יולא לישרף . ואין זה מספיק שם"מ האיסור נכנס לו
לפנים מן החומה והואך הוא נאכל חלל הטעם הוא דקלטוה מחיבות
ואינו יולא לאחר כניסתו וע"ז בפקדונות של עיר הגדחת שהן כעיר
אחרת שהן מותרין כשאין נקבטין לתוכה שאף אלו אין נקבטין לתוכה
שאחר שקלטו מחיבות ואינו רשאי להגויאו אין לך אין נקבטין לתוכה
גדול ממנו : לעולם בעיר אחרת ואסקוה לירושל' והכ"ע דנטמ'
בלומר שאף על פי שאין איסור עיר הגדחת זגיה לו שם המוס דקלטוה
מחיבות כגון דנטמא בירושלים מ"מ כר גזיה הוא שאינו ראוי לאוכלו
בטומאה ואף כשכנסו להם כשהוא טמא חית לן לגימור דקלטוה מחיבות
ואין מגיע לו שם איסור עיר הגדחת אלא מפני טומאתו הוא כר גזיה
ועל זה שאלו ולפרקיה שא"פ"י שהוא עיר ופירא אטיבעא לא החללינן
בירושלים הרי הביא לו מקרא מן התורה שכל זמן שאינו ראוי לאכילה
שוא כר כדויה ואוקימנא בלוקח שאינו כר שדייה כדברי ר' יהודה ומקשינן
ח"ה מאי איריא דעיר נדחת אפילו דעלמא נמי שאין גזיתו אלא מפני
הטומאה . אלא לטולם כשהוא וכגון דנפלו מחיבו וכדבדא דאמר רבא
מחיבה לאכול דאורייתא מחיבה לקלוט דרבנן וכי גזור רבנן כי איתגבו
למחיבות כי ליתגבו מח' לית לא גזור . כך היה הגרסא בכל הספרים
הנכחאים אתנו . ופירושם כרוך שפי' שהיו מולוין לו היתר המוס
דקלטוה מחיבות דלא הו' נקבטין לתוכה הן מעמידין אותה דנפול מחיבו'
שאין סם מחיבות לקלוט והרי הוא מן הנקבטין לתוכה שהן נאסרין
באיסור עיר הגדחת . והראב"ד ז"ל בתב' דלא גרסי' בגון דנפול מחיבו'

ר' קינע"א ר"ע אית ליה דר' חבין והכא כהו קמפלגי ר'
ויסי סבר עוד לגמרי משמע ור' ע סבר עוד
לכמות שהיה . זו היא גרסת הספרים . אבל הראב"ד ז"ל החליף
הגרסא וכתב דכ"ע לית ליה דרבי חבין . נראה דהוקשה לו הגרסא
הראשונה דאי אית ליה דר' חבין דהין דורשין אותו ככלל ופרט הרי
דברי ר' יוסי בתקן שכיון שאין דורשין אותו ככלל ופרט אין לנו לומר
שאין ככלל אלא מה שפירש אלא והיתה מל' עולם הוא לעצמו לאיסור כל
דבר אלא שהיה מל' עולם ולמה הוא גרד לומר עוד לגמרי משמע וזה
יהי' טעמו של ר' ע דסבר עוד לכמות שהיה שם"מ והיה מל' עולם חוסר
הכל . ויש להעמיד גרסת הספרים שטעמו של ר' ע מלשון עוד שהוא
מיוחד לו שהוא נעשה לו יותר מכלל ופרט אלא שהוא פי' מיוחד שאין
הכתוב אוסר אלא לכמות שהיה וזה שפי' לר' הגלילי עוד לגמרי משמע
לא לענין דבריו הוכרחו שכבר פי' שטעמו משום דר' חבין אלא שהורכבו
לפרש כן כדי להגויאו מדבריו של ר' ע שהוא קובע עצמו כלשון עוד
דמשמע לכמות שהיה לומר דלשון עוד לגמרי משמע וכן הוא
בדאי שא"א שהיה התנאים לחלוק על ר' חבין שהרי דברי
אחורא הם בלא מחלוקת וכי אמרי מעיקרא ליתא בדר'
חבין קמפלגי לא היתה עיקר הקושיא חלל לר'
חבין אומר דמאחר דדבריו מוסכמים הס"מ
לימא דאיכא סוס תלל דפליג עליה
ומתרינן דכולי' עלמא אית
לכו דרבי חבין ודכרו
הס מוסכמים :

סליק פרק חלק וסליקא לה מסכת סנהדרין של חדושי הר"ן ז"ל

